

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 159. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801593904/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

De der rejser fra Paris til Bruxelles tager som Regel over Mons i Hainaut i den Tro at de sparer Penge ved at gøre Turen kortere. I Virkeligheden er det meget bekvemmere og billigere at rejse over Lille. Ad den Rute kommer man ogsaa igennem flere Byer som er værd at se: Bapaume, Arras, Douai, Lille, Courtrai, Menin og Gent. Mellem hver af disse Byer er der kun nogle faa Timers Rejse. Og da jeg holder lige saa meget af at se forskellige Mennesker som forskellige Landskaber har jeg større Fornøjelse af at lægge Vejen om ad Lille, hvor man hver Dag kommer med en ny Vogn og faar nye Medpassagerer. Nu har man Franskmænd som Rejsefæller, nu Englændere, Spaniere og Tyskere, nu Soldater, nu Lærdmænd. I hele to Dage fulgte jeg med en gammel Mand, som i fjorten Aar havde været Sørover i Vestindien (den Slags kalder man *Flibustiers* eller *Boucaniers*). Han berettede indgaaende om dette Samfund, og jeg lærte meget af ham som enten savnes i de trykte Historiebøger eller ikke fremstilles klart nok. Da jeg sagde at jeg ikke kunde forstå hvordan et ordentlig Menneske med de bedste Karakteregenskaber (for saadan virkede han paa mig) kunde holde saadan en Forbrydertilværelse ud, svarede han at han havde sluttet sig til dette Bøllesjak som Dreng, da han ikke vidste hvad der var ret og rigtigt, men saa snart han var kommet til Skels Aar og Alder havde han opgivet denne Tilværelse. Paa denne Rejse mødte jeg engang en anden Vogn ved Frokosttid. Vi gik allesammen ind paa en Kro for at faa noget at spise. I den anden Vogn var der to Tyskere, lige saa mange Franskmænd og én Spanier. Tyskerne krævede alt hvad der var i Køkkenet af kogt og stegt Kød, Franskmændene fik bare nogle Æg, og Spanieren stillede sig hen ved Vinduet og indtog ikke andet end Luft. Paa den Maade gav de hver især Udtryk for deres Nations Karakter, for Spanierne lever som Luftaander der hverken spiser eller drikker. Jeg henslæbte tre fulde Uger i Amsterdam; og i al den Tid levede jeg en Eremittilværelse midt i denne berømte Havneby, for der

DET FØRSTE BREV

i Byen beskæftiger man sig kun med Handel og giver Pøkker i lærde Sager, saa der er ikke videre morsomt at være for en Videnskabsdyrker. Jeg besøgte dog to Gange den berømte Jean Leclerc. Han var nok gammel og graa, men hverken svækket paa Sjæl eller Legeme. Den ene Gang blev vi laast inde af en Tjenestepige; og jeg maa sige at jeg aldrig har været saa glad for at blive indespærret. For mens vi ventede paa at Pigen skulde komme tilbage og laase Døren op, talte vi lærd sammen. Denne høj-lærde Mands Navn var ikke engang kendt i det Kvarter han boede i; og det ærgrede mig, for hvis man spørger efter Vekselerer Jacob, Vaskeriejer Cornelis, Jøden Efraim, Skipper Adrian og andre prominente Personer, ja selv efter dem som

staar bag Disk
og sælger Fisk,

saa faar man dem straks udpeget.

Da jeg endelig fik det Brev som jeg havde ventet saa længe paa i Amsterdam rejste jeg til Hamborg gennem Østfrisen. Paa denne Rejse hørte jeg meget om de Uroligheder der dengang plagede Frisen, især Byen Leer; men jeg vidste af Erfaring hvor meget Rygtet plejer at overdrive, saa jeg fortsatte tryk og rolig min Rejse. Ved Middagstid kom jeg til Leer, som stod paa den anden Ende paa Grund af Krigen. Jeg saa Soldater marchere frem i Slagorden, Kanoner opstillet paa Torvet, bevæbnede Borgere der styrtede rundt i Byen, krigsgale og blodtørstige Bønder i fuldt Harnisk, udrustede med Pigkæppe og andre ukendte, barbariske og tilfældige Vaaben. Jeg syntes det vilde være dumt at blive længere i en saa forstyrret By, saa jeg lejede straks en Vogn, spiste en Smule Mad og rejste min Vej.

For at gøre dette mere forstaaeligt bliver det nødvendigt at gaa lidt tilbage i Tiden og se hvad der var Oprindelsen til alt dette. De husker nok at den frisiske Hertugs Gehejmeraad Brenneysen for nogle Aar siden udgav en